

Svaka emancipacije je svođenje čovjekova svijeta, čovjekovih odnosa, na samog čovjeka.

Politička emancipacija je, s jedne strane, redukcija čovjeka na člana građanskog društva, na egoističnog nezavisnog individuuma, a s druge na građanina, na moralnu osobu.

Tek kada zbiljski, individualan čovjek vrati u sebe apstraktnog građanina i kao individualni čovjek postane rodno biće u svom empirijskom životu, u svome individualnom radu, u svojim individualnim odnosima, tek kada čovjek spozna i organizira svoje "forces propres"[AB] kao društvene snage i stoga više ne bude od sebe dijelio društvenu snagu u obliku političke snage, tek tada će čovjekova emancipacija biti dovršena.

II

Bruno Bauer: Sposobnost današnjih Jevreja i Kršćana da postanu slobodni

Pod ovim naslovom Bauer razmatra odnos između kršćanske i jevrejske religije kao i njihov odnos prema kritici. Njihov odnos prema kritici jest njihov odnos "prema sposobnosti da postanu slobodne".

Iz toga proizilazi:

"Kršćanin treba da prijedje samo jedan stupanj, naime svoju religiju, da bi prevladao religiju uopće", dakle, da bi postao slobodan; "Jevrej, naprotiv, nema samo da prekine sa svojom jevrejskom suštinom nego i s daljim razvitkom svoje religije, s njenim dovršenjem, s razvitkom koji mu je ostao stran." (str. 71)

Dakle, Bauer ovdje pretvara pitanje emancipacije Jevreja u čisto religijsko pitanje. Teološka sumnja u to tko ima izgleda da prije postane blažen, Jevrej ili kršćanin, ponavlja se u prosvijećenom obliku: tko je od obojice sposobniji za emancipaciju? Doduše, ne pita se više: da li jevrejstvo ili kršćanstvo oslobađa, nego upravo obrnuto: što čini čovjeka slobodnijim, negacija jevrejstva ili negacija kršćanstva?